

Geachte leden van de provinciale staten van Utrecht,

Op woensdag 19 maart vergadert u over de projectbesluiten windturbines Oudewater/Montfoort en Stichtse Vecht. Via deze brandbrief vragen wij u met klem om meer ruimte in te bouwen voor de belangen van inwoners in het besluitvormingsproces, dat nu te eenzijdig gericht lijkt te zijn op snel grootschalige windturbine-projecten mogelijk maken.

Impact leefomgeving zorgvuldiger meewegen

De projectbesluiten die onlangs zijn genomen door het provinciebestuur hebben niet alleen de gemeentebesturen verrast, maar bovenal de direct belanghebbende ingezetenen in de beoogde opwekkingsgebieden.

De inwonenden en omwonende van deze gebieden worden nu onverwacht geconfronteerd met ingrijpende wijzigingen in hun directe leefomgeving. Waarbij de gevolgen kunnen leiden tot allerlei vormen van hinder en nadelige effecten:

- Horizonvervuiling, door in een landelijke omgeving hoogbouw te plaatsen, die zelfs in de binnenstad van Utrecht niet op die manier wordt geëvenaard door de domtoren
- Het verder verdwijnen van het open landschap en de natuur, dat steeds schaarser wordt in Randstedelijk gebied en vrijwel nooit meer terugveroverd kan worden zodra er eenmaal inbreuk op is gemaakt (denk aan de 'verdozing' van NL)
- Aantasting van de cultuurhistorische waarde van het unieke rivierlandschap rond de Vecht. Het unieke rivierenlandschap valt onder de Hollandse waterlinie en het UNESCO Europese Werelderfgoed.
- Verdere toename van de geluidshinder in gebieden waar reeds sprake is van veel geluidsoverlast, als gevolg van overvliegend vliegverkeer van en naar Schiphol
- Introductie van andere vormen van overlast, zoals lichtvervuiling gedurende de nacht (door rode knipperlichten boven de windturbines) en slagschaduw overdag

Wij vinden dat het de verantwoordelijkheid van het provinciebestuur is om bij dit soort vergaande besluiten altijd te kiezen voor het proces van zorgvuldigheid en extra aandacht te besteden aan het basale democratische principe dat het de verantwoordelijkheid is van de meerderheid om de belangen van de minderheden te respecteren.

Juist die belangen van de minderheid staan in het huidige besluitvormingsproces onder druk. Het provinciebestuur lijkt zich in het hele proces eenzijdig te focussen op het versneld doorzetten van grootschalige opwekkingsprojecten, met als gevolg dat de bewonersbelangen in termen van leefbaarheid en gezondheid onvoldoende worden meegewogen en zelfs dreigen te worden genegeerd.

Meer ruimte scheppen voor zorgvuldigheid

Het enige dat wij dan ook vragen aan u als Provinciale Staten is om meer ruimte te scheppen voor het afwegen van minderheidsbelangen in het verdere besluitvormingsproces dat voortvloeit uit de projectbesluiten die grootschalige opwek van windenergie moeten mogelijk maken, om maar niet te spreken van forceren:

1. Het meest vergaande zou zijn als de projectbesluiten die onverwacht zijn genomen voorlopig worden opgeschort, zodat ruimte gemaakt wordt voor het inrichten van een zorgvuldig en meer gezamenlijk proces. Wij steunen in dat opzicht van harte de moties die zijn ingediend.
2. **Mocht een meerderheid van de Provinciale Staten toch door willen gaan en de projectbesluiten niet willen opschorten, dan zouden wij u willen vragen om de volgende zorgvuldigheidsprincipes in te bouwen t.a.v. verdere besluitvorming:**
 - a. **In de nadere uitwerking van de projecten voor grootschalige opwek van windenergie en bij elke volgende stap in de besluitvorming de laatste wetenschappelijke inzichten, uitgangspunten en normen te respecteren, die op dat moment bekend zijn en als leidend worden gezien door gerenommeerde instellingen op nationaal niveau, zoals het RIVM.**
 - b. Samen met de betrokken gemeenten te verkennen welke mogelijkheden er zijn om in de uitwerking en vormgeving van de grootschalige opwekkingsplannen aanvullende maatregelen te nemen, die de negatieve effecten op de leefomgeving zoveel mogelijk kunnen mitigeren danwel compenseren.
 - c. Samen met gemeenten een proces in te richten, waarbij alle belanghebbenden gevraagd wordt hun zienswijze in te dienen en alternatieve oplossingen aan te dragen.

Ter toelichting op het belang van punt 2a:

- Er is gegronde reden om in het vervolgproces voortschrijdende inzichten te betrekken die in de komende maanden zullen worden gepubliceerd en meer inzicht zullen geven over de gevolgen van grootschalige opwekking van windenergie op de gezondheid en leefbaarheid voor omwonenden:
 - Zeer recent, op 16 januari 2025, is er een aangepaste versie gepubliceerd van de factsheet van het RIVM over windturbines en gezondheid. Zie [Windturbines en gezondheid | RIVM](#)
 - Het RIVM ziet daarin aanleiding om het volgende te verduidelijken: in een onderzoek uit 2020 heeft het RIVM alle internationaal beschikbare wetenschappelijke literatuur tussen 2009 en 2020 over de gezondheidseffecten van geluid van windturbines geanalyseerd. Het RIVM heeft hieruit geconcludeerd dat er gezondheidseffecten zijn: er is een duidelijke relatie aangetoond tussen het geluidniveau van windturbines en hinder, waarbij we hinder - in lijn met de WHO-definitie (World Health Organization) - beschouwen als een negatief gezondheidseffect. Mensen ervaren meer hinder naarmate het geluid harder is.
 - Het RIVM kondigt aan op korte termijn met 2 nieuwe actualisaties te komen die zullen leiden tot voortschrijdend inzicht in de impact van windturbines op de leefomgeving van mensen:
 - **2025** > In opdracht van het ministeries van EZ en KGG brengt het RIVM elk kwartaal een [update](#) uit van nieuwe wetenschappelijke literatuur over windturbines en gezondheid in de wereld. In 2025 zal deze literatuur worden samengebracht in een rapportage. Afhankelijk van of deze analyse tot andere of nieuwe relevante inzichten leidt, zal worden bepaald of de factsheet aangepast moet worden.
 - **2026** > In 2024 heeft het RIVM opdracht gekregen van de ministeries van EZ en KGG om nieuwe BR-relaties af te leiden (blootstelling/respons-relatie, ook wel hindercurve). De beleving van bewoners en andere factoren zijn ook een onderdeel van dit project. In deze studie onderzoekt het RIVM de relatie tussen de blootstelling aan geluid door windturbines en de mate waarin mensen daar hinder of slaapverstoring door ervaren. Doel hiervan is om na te

gaan of de huidige Nederlandse BR-relatie nog van toepassing is, gelet op het toenemend aantal windturbines op land.

3. Aanvullend advies vragen aan het RIVM zou ook nog een mogelijkheid kunnen zijn. De beantwoording van vragen, die zijn gesteld door 50Plus, vormt aanleiding om als Provinciale Staten extra aandacht te vragen voor het voorzorgprincipe. Het betreft met name de beantwoording van vraag 9. Daaruit blijkt dat er bij de gedeputeerde geen actueel en accuraat beeld bestaat van de gezondheidseffecten, die kunnen ontstaan als gevolg van het projectbesluit. Volgens het antwoord van de gedeputeerde vereist het voorzorgsbeginsel niet *“dat het bevoegd gezag op basis van enkele publicaties, waarin slechts een mogelijk verband wordt gelegd tussen windturbines en gezondheidsklachten, wanneer er algemeen aanvaarde wetenschappelijke inzichten zijn, van de vaststelling van een plan moet afzien”*.

Dit bagatelliseren van de gezondheidseffecten voedt de bezorgdheid dat in het besluitvormingsproces rond de projectbesluiten teveel nadruk is komen te liggen op het versneld realiseren van grootschalige opwek van windenergie, ten koste van het zorgvuldig meewegen van de consequenties op de leefbaarheid in die gebieden. Dit maakt dat het voorzorgsprincipe in dit proces weldegelijk onder druk staat en extra aandacht verdient te krijgen bij de uitwerking van het vervolg.

Wij hopen dat u bovenstaande overwegingen wilt betrekken in uw besluitvorming.

Onze grootste zorg is dat u als provinciale staten wordt aangemoedigd om onder stoom en kokend water een besluit te nemen gericht op het versneld realiseren van grootschalige windenergie projecten, die over twee jaar met de inzichten van dat moment niet zouden zijn toegestaan en bovendien onnodig blijken te zijn. Omdat tegen die tijd voorrang wordt gegeven aan andere vormen van energieopwekking, waardoor deze projecten onnodig blijken. Omdat we hier praten over een dichtbevolkt gebied waar natuur, rust en open landschappen al onder grote druk staan, een gebied dat daardoor een hoge publieke waarde vertegenwoordigt, vragen wij u niet in de valkuil van overhaaste besluitvorming te stappen waar veel politici zich in het verleden zo vaak toe hebben laten verleiden. Juist dan is het vragen van aandacht voor zorgvuldigheid cruciaal en de bereidheid om de belangen van individuele burgers niet in de verdrukking te brengen.

Mocht u in de vorm van een motie het college van gedeputeerde staten willen aansporen om een van bovengenoemde zorgvuldigheidscondities in te bouwen in het vervolgproces, dan zijn wij uiteraard altijd bereid om mee te denken over een goede formulering.

Met vriendelijke groeten,

Bezorgde bewoners uit Vreeland, Loenen aan de Vecht en Nigtevecht
De dorpsraad Vreeland, ondersteunt deze signalen en punten
De dorpsraad Loenen aan de Vecht, ondersteunt deze brandbrief
Stichting Red Hoeker Garsten Polder, ondersteunt deze brief, namens de omwonende van de Hoeker Garsten Polder

NB.

Een bijeffect van het hele proces dat sinds de projectbesluiten op gang is gekomen, baart ons zorgen, en willen wij onder uw aandacht brengen. Het laat zien wat de impact op een lokale gemeenschap kan zijn, als de besluitvorming over dit soort ingrijpende overheidsbeslissingen niet zorgvuldig wordt doorlopen. Uit de afwegingen van het college van gedeputeerde staten komt meermaals naar voren dat sommige zoekgebieden zijn afgevalen ten koste van andere gebieden, omdat daar geen

initiatiefnemers bekend waren. Dit betekent dus in feite dat de gebieden van initiatiefnemers met voorrang werden geselecteerd. Voor het provinciebestuur kan dit een aantrekkelijk perspectief hebben gevormd in termen van snelheid en daadkracht, omdat een moeizamer traject van dwang en onteigening daarmee kan worden voorkomen. Maar waar dit de weg van de minste weerstand oplevert voor het provinciebestuur, wordt de weerstand in feite afgewenteld op de gemeenschap die met de effecten van de projectbesluiten wordt geconfronteerd. In Vreeland dreigen verschillende belanghebbenden tegenover elkaar te komen staan: enerzijds de bewoners die vrezen voor overlast en aantasting van hun leefomgeving en anderzijds mensen die positief staan tegenover het initiatief. De dorpsraad merkt dat de belangentegenstellingen binnen de dorpsgemeenschap hierdoor toenemen, met als gevolg dat de verhoudingen polariseren en onder spanning komen te staan, waardoor mensen zich niet goed durven uit te spreken en zich onveilig voelen. Dit is een vorm van energie die niet opgewekt zou moeten worden en laat zien dat het proces dat is ingezet rond de windturbines niet zorgvuldig is gedaan vanuit de provincie. Alle reden om het proces alsnog ten goede te kantelen, ongeacht de uitkomst van de besluitvorming.